

ÖZET

Tarih öncesi dönemlerden beri insanoğlu, barınma ihtiyacına yönelik mekânlar yaratmakta ve çözümler üretmektedir. Bireyin içinde bulunduğu mekân, zamanla bireyin düşüncelerinin, dini ve kültürel hareketlerinin ve mekândaki faaliyetlerinin fiziksel bir kaydı haline gelir. Özel mekânlar bireylerin kültür ve değerlerini yansıtırken, kentsel mekânlar toplumun değerlerini yansıtır. Bu nedenle kentler, ait oldukları toplumun düşünce ve yaşam biçimlerini yansıtan somut veriler olarak kabul edilebilir. Kentlerin merkezleri, kentin ilk yerleşim alanları olduğundan, daha fazla kültürel öge, tarihi doku ve dolayısıyla içinde yaşayan toplumun kimliğine ve yaşam tarzına dair daha fazla ipucu içerir.

Bu çalışmada, tarih boyunca kentlerin merkezinde yer alan çarşı kavramı, geçmişten günümüze kentsel iç mekân kapsamında incelenmiştir. Kentsel ara mekânı oluşturan öğeler ve organizasyon biçimleri incelenmiş, elde edilen veriler sentezlenerek tümevarım yöntemiyle tasarım kodları oluşturulmuş ve bu tasarım kodları pilot çalışma olarak sunulacak tasarım önerisinde kullanılmıştır. Pilot çalışma alanı olarak, çok katmanlı bir kültürel geçmişe ve bu nedenle kültürel turizm potansiyeline sahip olan İznik şehri ve şehrin eski kent merkezinde yer alan Konak Çarşı seçilmiştir. Mevcut yapılı çevre genel olarak, kentin geçmişi ve kullanıcıları ile doğru anlam ve iletişim kurulmasını sağlayan kodları barındırmamaktadır. Yapılı çevrenin bölgenin tarihi ve kültürel kimliği ile örtüşecek şekilde yeniden tasarlanması önemlidir. Bu amaçla İznik Belediyesi'ne ait olan ancak İznik'in tarihi ve kültürel kimliğini yansıtmayan Konak Çarşı seçilmiştir. Önerilen projedeki kodlar kullanılarak kentsel iç mekân çerçevesinde yeniden düzenlenecek olan Konak Çarşı'nın, kullanıcı ile iletişim kuran, kültürel ve tarihi değerini yansıtan bölgesel bir dönüm noktası ve odak noktası olması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çarşı, Kentsel Ara Mekân, Kültür, Kimlik, İznik, Turizm

ABSTRACT

Since prehistoric times, humankind has been creating spaces and finding solutions for his shelter needs. The space in which the individual resides becomes a physical record of the individual's thoughts, religious and cultural movements, and activities in the space over time. While private spaces reflect the culture and values of individuals, urban spaces reflect the values of society. For this reason, cities can be accepted as concrete data reflecting the thoughts and lifestyles of the society they belong to. Since the centers of the cities are the first settlement areas of the city, they contain more cultural elements, historical texture and therefore more cues for the identity and lifestyle of the society living in them.

In this study, the concept of the bazaar, which has been in the center of cities throughout history, has been examined within the scope of urban interior space, from the past to the present. The elements that make up the urban interior space and the forms of organization were examined, the obtained data were synthesized, the design codes were created with the inductive method, and these design codes were used in the design proposal to be presented as a pilot study. As the pilot study area, the city of Iznik, which has a multi-layered cultural background and therefore cultural tourism potential, and Konak Çarşı, which is located at the center of the old city was chosen. In general, the existing built environment today does not contain the codes that provide the correct meaning and communication with the city's past and the users. It is important that the built environment be redesigned to coincide with the history and cultural identity of the region. For this purpose, Konak Çarşı, which belonged to Iznik Municipality but which also does not reflect the historical and cultural identity of Iznik is chosen. It is aimed that Konak Çarşı, which will be reorganized within the framework of urban interior space by using the codes in the proposed project, will be a regional landmark and focal point that communicates with the user and reflects its cultural and historical value.

Keywords: Bazaar, Urban Interior Space, Culture, Identity, Iznik, Tourism